

phemaret. Mira hujus viri patientia, & magnæ sanctitatis indicium. Volat ad innoxii antistitis aures, tanti fama discriminis: os tamen non movetur ad injurias. Inter tot adversa, cor manet immobile: ad nullam se vertens impatientiam: gratias divino semper agens nomini, sua hoc conficitur noxa meruisse.

Heu quid dicam Augustine! Non solum injurias & opprobria ut possum, fugio: sed etiam quibusque verbis frangor: præmia opto, nec de laboribus curo: quamquam sciam ad regna cælorum non aliter quempiam nisi laborum & afflictionum tramite pervenire. Quid enim aliud deo deo iudicare, cum me à sanctis in moribus & vita discordem invenio: nisi & discordem in morte & præmio reperiri? Flebilis & gravia mihi adsunt, si sanctorum vitam & meam recordor. Miro quippe auditu sanctorum gesta revolvant homines uti ego: & tamen nil ipsi volunt petagere.

Porrò hoc ad meam detegendam insipientiam est quod dicam: pluries me ab eisdem Sylvani ore audisse scio, nunquam tantum se felicem fuisse, quantum cum se ab hominibus despici & conculcari cernebat. Crevit in tantum ejus infamia: quòd ejus opinio usque ad Alexandriam, Cyprum, & per civitates affines penè ore omnium est delata. Atqui limen domus innoxii antistitis, calx alicujus tangere non audebat. Manens verò in supernis Dominus spectator omnium, suos finit labi sanctos in tribulationum ærumnas: ut tunc fideles patientia eos reddat: sed eos exigente necessitate in pressuris inimicè derelinquit.

Revolutò itaque anno, quo diaboli astutia talia erga Dei hominem perpetraverat, civitatem Nazareth (ut illarum gentium alicuique scandalum mitigaret) vir Dei occultè deferens: ad Ecclesiam in qua gloriosi Hieronymi humatum quiescit corpus, tanquam ad refugii portum veniens, se in sepultura loco posuit oraturus. Quo per duarum horarum spatium sic manente, vir quidam nequitie spiritu inflammatus, in prædictam Ecclesiam intrans, sanctumque reperiens super sepulchrum in oratione positum, ad eum velut draco cucurrit, ei improperans quòd mulierum mentes, ad libidinas suas voluptates continuè incitaret. Cui agnus innocens Sylvanus, se despici gaudens, humilitate solita, ut ista sæpe ei diceret, blandis colloquiis invitabat, quòd pessimus ille latro audiens, gladium ex vagina suo pendente lateri, impudica trahens dextera, ipsum ut in Sylvani antistitis guttur immergeret, elevavit. Cui cum hoc verbum, Succurre Hieronyme gloriose, venerandus antistes opponeret, in guttur proprium elevatum gladium immerisit, viri illius dextera retroversa, Et sic, ut decebat, seipsum vir nequissimus intemit: ut in lacum caderet, quem effudit.

Admirabile hoc: sed non minus est mirabile id quod refert. Casu itaque alius superveniens vir nequissimus: hoc quod ultione divina perpetratum fuerat ut vidit, protinus gladium arripens, à Dei viro hominem illum exultans intemptam, Sylvanum interficere conabatur. Ne nimia verba loquat: id quod primò acciderat, huic evenit. Quin nondum vir iste secundus in terram ceciderat, duo alii viri Ecclesiam intraverunt. Qui id videntes, divini ignari iudicii, hoc tantum fuisse peractum scelus à Dei homine putaverunt: quorum unus id præ alio grave ferens, furia vesania undique inflammatus: latro, cepit quantum poterat exclamare, usquequò tua viget malitia? Tu mulieres ad tuas libidinosas cogis voluptates, & homines interficis in occulto: certè tuæ hodie nequitie finis erit. Et subito pro posse cucurrit, ut eum extingueret vibrato & denudato ense. At ubi Sylvanus more solito, Succurre gloriose Hieronyme, exclamavit: vir ille ut duo primi se manu & ense proprio interfecit.

Vir autem alius, qui cum ipso venerat, hoc intuens, tremebundus ob visionem, ad Ecclesie fores cucurrit. Qui id quidem maleficii factum putans, quantum poterat, exclamare cepit: Huc omnes accurrite: ecce maleficus Sylvanus Archiepiscopus, non solum mulierem vituperat, sed suis etiam incantationibus necat homines toto pro posse. Fit his auditis nimis virorum & mulierum concursus: verberant aëra voces: combustionem dignum Sylvanum Archiepiscopum nequissimum acclamantes.

Hæc ad meas sonant aures: tristis ego & lachrymans, ad tantum pergo monstrum. Stabat agnus inter lupos atrocissimos, lævientes ut canes famelici, rabie non minima, mitissimi & lætus tanquam fungens prosperis: nil dicens aliud,

nisi hoc, justè patior, quia in Deum meum peccavi graviter. Verberatur vir innocens, capitur ab omnibus, ut ad supplicia lætior, quanto pœna gravior, deducatur. At dum ego manu silentium populo, ejus optans furorem nimium mitigare insinuo, eo amplius iracundia & furore populus inflammatur. Cumque jam captus Sylvanus extra Ecclesiam duceretur: Subito gloriosus Hieronymus, ut visum est, de loco in quo jacebat surgens, tanto circumfusum lumine, quòd radiis in eum intuentium oculi vibrarentur, cunctis apparuit, suo devotissimo antistiti auxilia donaturus: qui sua dextera Sylvani venerandi capiens dexteram, his qui eundem captum retinebant antistitem, voce terribilibi, ut eundem dimitterent imperavit. Tantæ siquidem fuit virtutis hæc visio, ut antequam finiret vox talis, omnes repente tantus timor invaserit, quòd omni vigore corporis destituti, in terram velut mortui ceciderunt.

Inter hæc mulier quædam à nefando spiritu obumbrata, catenis vincita, compedibus, manisque ferreis alligata, plurimum hominum manibus liberationis obtinende causa ad Ecclesiam deportatur. At ubi mulieris pes tangit limen, ululatus & voces terribiles: Miserere mei gloriose Hieronyme, nam per te crucior ante tempus, diabolus emittere non cessabat. Cui Hieronymus gloriose: Nefande, inquit, spiritus ab hac exi famula Dei, & tuas detege quas erga Sylvanum egisti fallacias: in Sylvani forma omnibus te demonstrans. Tunc diabolus, ut gloriosus Hieronymus jussisset, in Sylvani forma, ita ut ab omnibus Sylvanus Archiepiscopus putaretur, apparuit, & rem quam fecerat, ut infamem redderet Dei famulum, enarravit. His dictis diris clamoribus & ulularibus, nefandus spiritus de templo disparuit.

Quòd ubi tam mirabile negotium est peractum, gloriosus Hieronymus antistitis sui dexteram non relinquens: quid optas, inquit voce leni, Sylvane charissime tibi placitum me facturum: At ille: Mi Domine: ut me hic amplius non relinquas. Ad quem gloriosus Hieronymus respondit: Quòd postulas, ita fiat. Post me velociter ergo veni. Hæc dicens, cunctorum visui se negavit. Intervallo autem horæ unius factò, Sylvanus Archiepiscopus exspiravit. Fit ob hoc cunctis stupor & admiratio inaudita. Undique mulierum & virorum, necnon & puerorum confluit multitudo. Lachrymarum terra effusione mader: voces, lamentationes, ululatus, gemitus, & suspiria in Rama sonant: quilibet se reum, eo quod in Sylvanum commisisset, veniam petens clamabat. Per totam autem sequentem noctem, gentium multitudo ab Ecclesia non recedit.

Itaque mane factò, clero ad antistitis funus præparato: corpus ejusdem ad Nazareth Ecclesiam deportatur, tam istius civitatis, quam illius, scilicet Bethleem, populi multitudine comitatum. In qua quidem Ecclesia Nazareth, corpus illud venerandum humavimus ut decebat. Longa certè adhuc verba, ac etiam admiranda miracula Sylvani venerandi præfatis merita plenè promerent, sed quia dicendorum prægrandis area, ejusdem venerandi præfatis actus finiam, quædam alia non minus grandia, brevi verborum schemate narraturus. Narrandum puto quoddam satis mirabile, quòd partim relatione veridicorum testium didici, partim oculorum visu. Duo viri nobilissimi, & rebus transitoris locupletes: licet Catholicæ fidei veritatis inficij: tamen ut in gentili ritu geniti satis boni, gloriosi Hieronymi mirabilia audientes, ex civitate Alexandrina, multis adunatis opibus devotione ejusdem fervidi, ceperunt iter, ut ejusdem gloriosi Hieronymi reliquias visitarent.

Cumque jam incepto itinere quoddam à tramite devii introissent nemus, ubi nulla hominum, aut equorum vestigia videbantur: beati Hieronymi invocantes nomen, ejusdem se custodia tradiderunt. In eodem siquidem nemore, quidam latronum habens sub se plures quingentos latronibus, habitabat princeps, hos & illos ad aliquod prædestinans iter: ut transeuntes interficerent: & ad eundem & ceteros spolia reportarent.

Is itaque princeps hos transeuntes intuens: tribus convocatis latronibus, ut ad eos interficiendum accederent, imperavit. Qui sui principis implere iussa cupientes: assumptis armis illorum quæ gradiebantur Alexandrinæ concito cursu tendunt. Magna siquidem gloriosi Hieronymi merita: magna & prodigia, fortè ut puto, à sanctis modicis non talia unquam visa. Accelerant latrones ut transeuntes mactent: sed dum propè fiunt, quos prius solum duos cernebant: paulominus

innumerabiles esse vident. Inter quos vir præibat tanto lumine circumfusus, ut intuenti in eum alicuique fas non esset. Apprehendit timor, stupor & admiratio hos latrones: quid aliud possint facere nesciunt: nisi ad latrones alios remeare. At ubi jam forent à longè redeuntes retroversi, solum duos ut prius homines reviderunt. Mirantur nimis latrones: & se illusos arbitantes, ceperunt ad transeuntes homines retrogredi. At ubi appropinquarunt, ut prius viderant, nunc viderunt. Magis ac magis stupefacti latrones, cernentes in vacuum se redisse, terga verterunt: & velociter ad suum quid hi fecissent expectantem principem devenerunt. Incepit eos principes quid tandiu peregerissent.

Sed cum rem gestam audisset, eos insipientes & fatuos existimans, duodecim aliis latronibus convocatis, cum eisdem verus homines transeuntes meat. Rursum à longè duos cernunt: sed propinquari, ut prius viderant, sic & isti. Eorumdem protinus tremunt bætes, trepidat cor, sunt velut amentes, omni vigore animi destituti. Tandem in se redeuntes, eos latenter sequuntur, cupientes quid deinceps accidat edoceri. Trepidant verò hujus rei transeuntes hos videntes homines, & inter se qui hi sunt avidè percunctantur. Denique jam occasu solis inclinata die, quid quid in nocte faciant nesciant: illos duodecim latrones, viatores existimantes, ad eisdem consulendum statuant declinare. At ubi ad latrones veniendi iter carpunt, eosdem ipsi latrones solum duos cernunt. Quo viatorem latrones adepti, transeuntes & ipsi protinus obviaverunt. Qui omnes invicem juncti, se simul salutarunt.

Interim interrogant latrones qui sint: unde veniant: & quò pergant. At illi inquit: Sumus de Alexandria, inde venientes Bethleem petimus, ut gloriosi Hieronymi reliquias visitemus. Ad hæc latronum princeps: Qui, inquit, fuerunt viri, qui luculæque vobiscum tantummodo veniebant: Mirantur hos talia fari viatores: & se postquam nemus intraverunt, neminem nisi ipsos & tres alios vidisse vel audisse dicunt. Quæ gesta fuerant tunc latronum narrat princeps: illos obsecrans: ut ipsi ob quam causam hoc acciderit, si noscant debeant indicare. Quibus illi, non ob aliam causam, nisi quia gloriosi Hieronymi custodia se dederunt, hoc evenisse se nescire dicunt. Ad hoc latrones Spiritu sancto, qui ubi vult spirat, subito inspirante, omni quam prius habebant ferocitate deposita, in terram eorum pedibus provoluit: pro excogitatis flagitiis veniam postulantes, illos ad latrones alios perduxerunt.

Sed quò dico non minus patet ad contuendum. Hora prima noctis ad latrones expectantes deveniunt, post hoc quid acciderat declarant: eosdem suppliciter exorantes, ut his flagitiis solitis jam expulsis, ad gloriosum visitandum cadaver Hieronymi secum irent. Fit his verbis ceteris latronibus irrisio. Promittunt siquidem suo principi, & illis aliis necem durissimam, si audeant amplius ista fari. Non cessantibus illis priora iterum loqui verba, latronum quam plurimi canis rabie furibundi, mox in eos insurgunt ensibus denudatis. Potuerunt nempe romphaas elevare: sed ipsi gloriosi Hieronymi auxilia postulantibus, enses deponere nullatenus valuerunt: donec illi qui fuerant occidendi, ab Hieronymo postularunt.

O ineffabilis clementia salvatoris, quot modis quos vult facit ad agnitionem sui nominis devenire? Repente hæc tam insueta omnis illa latronum videns concio: altis Deo & glorioso Hieronymo vocibus debitas agunt laudes: ejusdem se voventes reliquias visitare. Factò igitur mane, plures trecentis hominibus qui tunc temporis ibi erant talia perpetrantes: cum eisdem Alexandrinis ex illo exeuntes nemore, ad gloriosi Hieronymi tumulum devenerunt, cunctis tam insueta prodigia enarrantes. Baptizantur itaque gentiles Alexandrini: & cunctis mundi vanitatibus conculcatis, religionem in quodam cœnobio vitam ducunt. Latrones autem illi similiter ad lucem veritatis sanctæque & laudabilis vitæ, divina gratia & gloriosi Hieronymi meritis pervenerunt.

Sicut Constantinopolitanis literis hæc de re mihi specialiter directis, transacto non longo dierum spatio intellexi, simile penè miraculum illi quòd supra fatus sum, duobus accidit Romanis juvenibus à Romana urbe Bethleem venientibus, pro gloriosi Hieronymi visitando corpore. Quòd tractabo sicut brevius poterò. Cum igitur duo illi juvenes cuidam appropinquarent ruri, à Constantinopoli per duodecim fortè distante miliariorum spatium: antequam rus à duobus miliaribus

introirent: eadem ferè hora ditos contigerat homines interiri. Quorum mortis rumore prædicto resonante ruri: loci ejusdem viri congregati circumquaque, quis horum fuerit interfectòr, ceperunt inquirere vehementer. Cumque diligenter perquirerent usquequaque: adesse cernunt neminem nisi prædictos juvenes, qui jam propè venerant reperientes eosdem, protinus tenuerunt: ab eisdem credentes fore homines interfectos. Mirantur itaque hujus ignari juvenes: & horum se nihil scire, totis visibus conjurabant. At illi eorum pro nihilo computantes verba, captos eosdem ad rus conantur ducere festinanter.

Post hoc de rure quia ad eosdem viros iustitia non spectabat: cum accusationibus ad Constantinopolitanum dominium capti juvenes destinantur. Quin (ne nimis longus fiam verbis) quòd non fecerant tormentorum rigore juvenibus jam confessis: adjicitur more solito sententia decollandi.

Heu quale cor audiendo tot lamenta innocentium (quos & juventutis & pulchritudinis maxima venustas, & ortus nobilissimus decorabant) posset se à lachrymis continere? Fletus itaque juvenes gravibus lachrymis, pallidas facies irrigantes, ululatus, gemitusque & suspiria promere non cessantes: Gloriose, dicebant, Hieronyme, hoc tale ne est præmium quòd obsequentibus tibi præstas? Est tale quòd labore tui meruimus itinere: Heu Romana urbs nostri præscia ortus, non sic te credebamus nesciam nostri finis. Ad locum itaque tanti supplicij, ibidem gentium multitudine maxima expectante, innoxii juvenes conducuntur.

O ineffabilis misericordia Dei nostri: qua cælum redundat & terra, nec ulli ad se currenti obliviscitur misereri. Flexis in loco quò plectendi erant genibus, in cælum uterque juvenis manibus elevatis: Gloriose, magna voce inquit, Hieronyme, nostræ salutis & auxilij portus, nostræque spei anchora saluberrima & vitalis: hac inclina hora nostris indignis supplicationibus piæ aures tuas: ut si hoc quo punimur scelus non gessimus, tuas liberationis opes pietate solita sentiamus. Quòd si fecimus, exigente iustitia condempnemur.

Hæc ubi dixerunt: colla extenderunt carnificibus ferienda: nil dicentes aliud quam, succurre, succurre Hieronyme gloriose. Quid mirum, si tot lachrymis cunctorum ad se currentium misericors opifer Hieronymus, se à miserando non potuit abstinere: eum circumstantium omnium, & carnificum etiam corda ad compassionem moverentur? Elevatis siquidem ensibus, juvenum carnifices colla ferunt: ac colla percussionum signa uti porphyriticis lapides forent, recipiunt. Mirantur carnifices: credentes se ictus sefellisse: dento elevant, ut plus possunt, enses feriunt, sed tunc uti prius insensibilia juvenum colla manent. At iterum & iterum feriunt: sed enses uti essent paleæ, juvenes nunquam lādunt. Oritur ex hoc inter altantes admiratio, & stupor vehementissimus omnes capit.

Hinc inde gentium ad tam insuetam visionem confluit multitudo. Audit hoc & ipse sententiæ lator, & currit: Jube iterum carnificibus, ut se vidente denuò feriant: & tamen omnimodè illæsa juvenum colla manent. Stupens magis ac magis iudex, tantique ignarus miraculi: nil scit aliud cur hæc fiant quam veneficia cogitare. Præcepit itaque ministris, omni mora postposita, nudos tradi arsituros juvenes rogi flammis. Circa illos mox copiosus ignis accenditur: infunditur lignis oleum & pix: ut vita eorum citius destruat. Quid mirandum si compos protegendi ab ensibus gloriosus Hieronymus, à flammis etiam suos se invocantes sedulis vocibus juvenes potuit liberare? Sursum ignium flammæ in immensum scandunt. At juvenes sub alis consistentes Hieronymi gloriosi, salubriter permanent: veluti in amœno si quiescerent viridario & jucundo.

Post hæc iudex utrum hoc sit ascribendum miraculis an veneficiis, certius cupiens experiri: ut si hi diebus octo suspensi viverent, quò vellent abirent soluti & liberi censuit. Suspensis itaque illis, mox Hieronymi gloriosi præsentia minimè defuit: qui plantas manibus tenens pedum, illæsos & vivaces statutus diebus miserabiliter observavit. Currunt igitur octavo die totius civitatis & circumadjacentium villarum viri, currit & iudex: cernunt clarè gloriosum miraculum: patrefacientibus quæ viderunt, qui ad custodiendos juvenes fuerant deputati. Mirantur omnes: in vocibus excelis laudes per-

agunt creatori & Hieronymo glorioso. Mox de eucleo innocii juvenes deponuntur: & maximis honorum obsequiis ab omni populo venerantur.

Verum qui in urbem Constantinopolitanam capti, & dolore vehementissimo intraverant: liberi honorifice & cum gaudio ineffabili exierunt. Et tandem annuente Deo, à multis Constantinopolitani populi comitati, Bethleem attingentes, veneratione debita gloriosi Hieronymi reliquias visitaverunt. Statimque deposita secularium omni cura: cœnobium in quo vixit gloriosus Hieronymus intraverunt, & vacantes die noctique penitentiæ & orationibus, celebri vita sanctitatis perspicuæ in prædicto cœnobio adhuc manent. Magnæ admirationis, gaudii, devotionisque causa præcedens juvenum miraculum extitit, sed multæ formidinis extat sequens, in factis ordinibus maximè constitutis.

Apud superiorem Thebaidem quoddam dominarum fuisse ante duos annos dicitur eximium & dives monasterium, omni pulchritudine ac excellentia decoratum: in quo penè ducentæ dominae, vita honeste, religionis reclusionem continua decorisque moribus permanebant. Ad hæc, quibus insunt figant aures, ne quod una hauserit auricula, fundat altera. Navis quantumcumque sana sit & integra, modicum imò nihil prodest: si alia volens secare maria, parvum quod fundo inest foramen relinquat, ut dira naufragia non admittat. Cur hæc sim fatus, præsentis narrationis historia referabit.

Multis itaque pollens prædictum monasterium virtutibus: unam pessimum, quo ruit, simonice vitium retinebat. Nam instigante diabolo in eisdem dominabus hæc observabatur abusus, ut si quam vellent in monialem recipere: non tantum intuitu charitatis & misericordiæ recipendæque monialis bonitate: quantum recipiebant respectu pecunie. Nulla enim monasterium intrare mansura poterat: nisi certa pecunie quantitas secum iret. In hoc siquidem erat monasterio sanctimonialis quædam domina, ætate grandæva: quæ ab infantia sua jejuniis & orationibus omni terreno resoluta cœno, Deo vixerat: quæ vitium illud quamplurimum abhorrebat. Cui nocte quadam, ut erat solita, in oratione posita, gloriosus Hieronymus apparens, locum illum immenso illustrans lumine, eidem præcepit, ut ad Abbatissam cæterisque illius cœnobii moniales mane pergeret: nuncians quod nisi à peccato jam inveterato manum retraherent, ultionem divinam subito expectarent. His dictis disparuit.

Perterrita visione insueta sanctimonialis domina: quis hic fuerit, jubens talia nunciari, in seipsa avidè pertractans: totam illam noctem peregit insomnem. Crepusculo diei adveniente: omnes in capitulo moniales pulsata tintinnabulo congregavit. Quibus admirantibus, ad quæ forent tanta festinatione in capitulo convocata, sanctimonialis domina ex earum assurgens medio: quæ viderat & audierat, omnibus patefecit. Fit illico ex hoc monialibus cunctis irrisio: hæc exclamant fatuam: multisque garrunt derisionibus, hæc fortè illa nimia ebrietate somniasse. Illa verò accepta contumelia, patientiæ se scuto muniens, de earum siquidem pertinacia nimium dolens, sed de sua despectione gaudens: ad solitas rediit orationes: supplicans continuò, ne suis monialibus quod audierat eveniret.

Transactis igitur diebus decem: nocte media prædicta sanctimoniali dominæ, hæc de re devotis orationibus incumbenti: gloriosus iterum apparuit Hieronymus: eidem, ut quæ prius nunciaverat monialibus denuò intrepidè nunciaret, allocutione mandavit benigna. Ad quem illa: Quis, inquit, es Domine, talia mihi mandans? Hieronymus, inquit, sum: & ab eisdem evanuit oculis. Illa verò sciens earum duritiam: quid ageret quidve diceret, nesciebat. Tamen malens à monialibus insana & ebria reputari, quam divinis contraire præceptis: congregatis iterum monialibus, quæ viderat & audierat voluit intimare. Ast ut eam assurgere moniales pestiferæ conspexerunt: divini nesciæ iudicii sibi de proximo futuri, antequam verba inciperet, è capitulo cum magnis cachinnationibus exierunt. Quin transactis insuper diebus tribus dormienti prædictæ sanctimoniali dominæ gloriosus Hieronymus ineffabili quadam societate vallatus angelorum, nocte apparens media, eam excitavit: eique iussit protinus, ut de illo exiret monasterio: nec subito futuram sententiam expectaret. Cùm illa verò multis lachrymis supplica-

ret ne hoc fieret: gloriosus inquit Hieronymus, ad Abbatissam & cæteras pergito omni mora postposita, eisdem nuncians: quod nisi peniteant, hæc nocte divinam sentiant ultionem. Si autem in sua permanent duritia: statim exiens, amplius in monasterio ne moreris. His finitis abscessit.

Hæc igitur audiens sanctimonialis, anxia, plenæque tristitii, capitulum adit: & campanam cepit vehementer ut ad capitulum accederent moniales resonare. Quo Abbatissa de somno evigilans, cognoscensque ab hac fore campanam pulsata, cum iracundia ad capitulum properavit. At ubi illam vidit: diris eam minis increpans, nullum voluit audire verbum, promittens quod nisi cessaret hoc agere, secum amplius in monasterio non maneret. Cui sanctimonialis domina, ne tardes quæso agere quæ promittis. Profectò me noscas hoc in loco amplius non mansuram: gloriosus equidem Hieronymus apparens mihi tantummodo hoc statim monasterio futurum iudicium patefecit.

Hæc audiens Abbatissa, deridere cepit: hæc æstimans velano capite ista fari. Et ostiarum convocans, iussit ut hæc de monasterio protinus effugaret: mandans eidem, ut aliqua hora sic extra dimissam, postmodum faceret introire, ut sic ab inceptis operibus jam cessaret. Hac de re lata sanctimonialis domina, quam citius potuit è monasterio est egressa: lachrymis transfusa, doloribusque repleta, pro his quæ monasterio noverat evenire. Terribilis siquidem Deus, fortis atque potens: & quis resistet ei? Heu cur homines eum non formidant, scientes se nullatenus posse ab ejus effugere manibus, ut ejus eos magnum & inenarrabile iudicium non comprehendat: saltem his miseri terreantur exemplis.

Audiant qui in suis confidunt divitiis, quique in iram concitant excessum Dominum, & ostiarum convocans, quæ huic monasterio à Deo propter pecunias faciem avertenti, de cælo est iudicium jaculatum. Penè limen ostii sanctimonialis domina excesserat: & subito totum corruit monasterium, omnes opprimens moniales, ita ut ex eis viva aliqua non remansit. Sanctimonialis verò illa in quodam venerabili dominarum monasterio, quod est apud inferiorem Thebaidem, hæc tenus sanctitate præcipua viva manet. Dignum cœnui præmissis miraculis aliqua alia divini contra peccantes manifesti iudicii declarativa jungere: ut si fortè præindictorum multitudinem, peccatorum corda tenacia & plus quam lapidea in carnea vertenterentur: quatenus eum se ob peccata cernerent fieri belluas, ratione & cognitione sui consentent ut fierent homines adipisci. Abjecta etenim ratione, qua sunt homines: infra bruta animalia rediguntur.

Græcorum quidam hereticus, die quadam cùm sacerdote quodam in Ierosolymitana Ecclesia publice disputabat. Cùmque sacerdos ob suæ partis defensionem auctoritatem quendam gloriosi Hieronymi allegaret, ut Græci destrueret rationes: temerario pestifer Græcus ore gloriosum fuisse Hieronymum (totius veritatis lumen) mentium non erubuit voce fari. At quia voce talem nequitiam perpetraverat: vocem deinceps ullatenus non formavit. Quidam insuper alius hereticus pestifer Arianorum, in quadam disputatione cuidam gloriosi Hieronymi auctoritatem contra eum, inducenti: ut mentitur, sua temeritate respondit, subito fuit divina ultione percussus. Nam nondum verbum voce finiens, clamare per totum diem sine aliqua cessatione non desit: Miserere mei Hieronymus gloriose: qui à te pœnis durissimis torqueor. Et hoc per totum illum diem quantis poterat vocibus clamans: hora completorii miserabiliter cunctis qui ad hæc concurrerant cernentibus expiravit.

Hereticus quidam alius pestiferæ heresæ Arianae: cui ante meum obitum, finem pius imponat Dominus: in Ecclesia Sion gloriosi Hieronymi imaginem cernens: Utinam, inquit, sic te cùm vivebas meis manibus tenuissem: quia te meo gladio jugulassem. Hæc ut ita dixit, gladium evaginans, tota vi ipsum in imaginis illius guttur infixit. Quam magnus iste Hieronymus, tot faciens miracula: cui secundum sua opera similis non apparet: potuit equidem imbecillis in imaginis gutture gladium figere dextera: sed de imagine gladium, & à gladio manum quousque res innovit, extrahere nullatenus fuit compos. Mox quoque ex percussione loco, tanquam ex hominis corpore vivi, sanguinis unda fluxit, quæ usque modo pro miraculo declarando fluere nunquam cessat.

Eadem

Eadem insuper hora, qua res sic acta est: iudici in atrio exstanti, idem gloriosus Hieronymus cum gladio gutturi infixio apparens, pro offensione hujusmodi vindictam fieri postulavit: narrans equidem sibi factum. Et hæc dicens abiit.

Stupefactus itaque iudex cum cæteris qui astabant ad Ecclesiam properans, hæreticum manu gladium imaginis gutturi infixum tenentem reperit. Qui protinus ut hi viderunt manum fuit compos à gladio removendi. Captus itaque hæreticus in sua permanens duritia, ob aliud se non dolere, nisi quod vivum non teneret Hieronymum garris, à populi multitudine lapidibus, lignis, ensibus & lanceis jugulatur.

Nepos meus Joannes, quem agnoscis, omni fulgens pulchritudine: quem mihi in locum filii adoptavi, ut puto tibi pridie quid ei eveniret enarravi. Sed tamen ut præstantius memorie commendetur, silentio non transibo. Captus itaque idem Joannes ante duos annos à Persis, & Persarum regis ministris venditus: propter eminentem suam pulchritudinem ad regis exercenda obsequia deputatur. Cùmque per annum in curia regis, non parvo dolore & tædio mansisset, eodem revolutionis anni die prædanti regi serviens, præ tristitia se à lachrymis non potuit continere. Hoc rex intuens: lachrymarum ab eo avidè quærit causam. Qua comperita, in quodam eum castro à quibusdam præcepit militibus custodiri. Sequenti namque nocte, eodem in castro existente diris lachrymis undique madefacto, in somnis eidem gloriosus Hieronymus veniens, manumque ejus, ut sibi videbatur, capiens, ad civitatem Jerusalem secum duxit. Expergefactus mane: putans se in castro à militibus retineri: in doño qua maneo se invenit. Qui admiratione velut amens factus, utrum in castro vel in domicilio meo staret, nullatenus discernebat. In se postremò rediens, emissâ voce, dormientem familiam excitavit.

Curruunt igitur ad me famuli: adesse Joannem ineffabili gaudio nuntiantes. Quare dubius accurrens: quem à Persis vincitum putabam, præsentem cerno. Quo quidem quid ei acciderit enarrant, Deo & glorioso Hieronymo laudes maximæ persolvuntur.

Sanctimonialis quædam domina, omnium penè pulcherrima feminarum: ætate juvenula, sed animi sapientia valde cana, beati Hieronymi devotissima, in quodam cœnobio dominarum multa sanctitate, ut opinor, adhuc vivit: cui quod audies dicitur contigisse. Sit mulier hæc aliis in exemplum: quæ huc illucque per plateas & vicus discurrere non cessant: sua stultorum hominum illaqueantes animas visione. Nullo tot diabolus animas reti capit, quot laqueo pessimo mulierum. Sanctimonialis hæc (ut omnium dominarum testimonio comprobatur) nunquam nisi eam maxima compellat necessitas, extra suam cellulam gradum figit: neque enim aliud agit opus, quin aut orationibus vacat, aut lectonibus & meditationibus implicatur: aut corpus reficit dormiendo, aut aliqua exercet manibus opera, semper tamen dominicam scripturam ruminando.

His durus serpens antiquus, diabolus, operibus invidens, ut eam à sancto proposito revocaret, cuiusdam nobilissimi juvenis animum in eisdem sanctimonialis intantum incitavit concupiscentiam: quod nil poterat die noctique aliud, nisi quomodo posset eam attingere cogitare. Circa monasterium veri luminis obsecutus continuè pergens: nullum remedium aliud reperire quibat. Tanta namque infestitæ nube caligatus extitit, ut multoties se suis perniciosus turbatum affectibus cernens, voluerit se aquis tradere suffocandum. Stulti amoris stultum juvenem catena de die in diem stringit. Ut hæc ad sanctimonialis aures resonent, ob suam non audeat pudicitiam.

Qua de re omni ad hoc auxilio destitutus: quemdam inveniens magum, veneficia dæmonum & incantationes nefandis artibus exercentem adit, & magnam promittit (si quod optat expertus fuerit) pecunie quantitatem. Tunc veneficorum magus, suis carminibus convocatum dæmonem, decipiendi causa, nocte media festinè ad sanctam destinavit monialem. Ad cellulam itaque accedens dæmon: transire ultra cellulam Hieronymi imaginis in cella pectore timore nimio nequit limen. Mira res Augustine (ut multiplicibus patet exemplis) tantus gloriosi Hieronymi timor diabolo inest, ut etiam suæ picturæ non audeat apparere. Nam si cui oblesso corpori preteriosa demonstratur imago: ab eodem continuò diabolus effugatur.

Tom. V.

Igitur commissum explendi opus nequam spiritus desperans, ad mittentem revertitur: sibi que negari ad monialem introitum pandit, ob gloriosi Hieronymi imaginem in cella pictam, quem deridens magus dimisit. Moxque convocatum alium dæmonem, quam potest mittit citius ad hujusmodi opera finienda: sitque secundo id quod primo. At secundus per horam fortè manens: coactus excelsas cepit voces emitte: Si me Hieronymus hinc finis recedere, huc ulterius non revertar. Ad hæc stupefacta mulier, quæ orationibus in cellula inhærebat: quis istas fundat voces, nimio pavore percunçtatur. Non cessante diabolo sic clamare: excitatè illius cœnobii moniales, timore percussæ grandi, tremulæ ad illam accurrunt cellulam, cruce Domini præunte. At ubi illum nequam spiritum sciunt, eundem conjurant, ut desinat qua de causa venerit, intimare. Narrans equidem diabolus rei feriem: seque gemitibus & ululatus pandens catenis igneis vincitum à Hieronymo retineri: rogat eas, ut suis merentur precibus abeundi gratiam invenire.

At ubi moniales hæc audiunt: Deo & glorioso Hieronymo laudes reddunt: suppliciter postulantes, ut dæmonem hinc nullatenus reverfurum de eodem cœnobio effugaret. Vix orationum verbis finitis, diabolus magnis stridoribus ex eodem loco recedens, magum adit: eumque capiens, tantis verberibus & cruciatibus flagellavit, ut per multa horarum spatia aliquod vitale signum paulominus appareret, diris clamans vocibus: Mei cruciatibus causa fuisse, ad illam me destinans monialem. Certè in te eisdem verberibus vindicabor.

Inter hæc autem verbera tam horrenda, magus cùm se penè perniciæ propinquum cerneret: suas videns artes nullum sibi auxilium adhibere: ad totius refugii portum Hieronymum gloriosum jam naufragus se dirigens, Gloriose, inquit, Hieronymus, huic ad tuam clementiam subveni misero accurrenti, ei solita misericordiæ dona prægrandia non denegans. Promitto namque si tuis hac hora adjutus auxiliis perniciæ tam horribili non succumbam, quod deinceps cunctis exutus fallacis, à tuis obsequiis non recedam. His finitis, velut fumus ab eodem nequam spiritus evanuit.

Per annum autem idem jacuit verberibus magus in tantum sui corporis impos: quod non nisi alieno auxilio potuit se movere. Mox idem accepta penitentiâ magus antequam de lecto surgeret, cunctis combustis codicibus, quibus artes illas nequissimas exercebat: venditisque omnibus quæ habebat & pauperibus erogatis: completo anno se ob penitentiam peragendam in quadam spelunca claudens in eremo: in qua per quadriennium gloriosus stetit Hieronymus: multa sanctitate & vitæ & penitentiæ asperitate pollet.

Huc quæso juvenes omnes currant, & infans juvenis exemplo discant: ne quod illi contigit, sibi postmodum doleant contigisse. Infans itaque juvenis tantis circumligatus luxuriæ laqueis, videns se omnimode suæ miserrimæ voluptatis desiderio nefandissimo defraudari: quadam nocte laqueo se suspendit. Et sic se infelix temporali vita potius & perpetua privavit. Ecce quot malorum causam turpissimum luxuriæ vitium esse liquet. Nil tam ruinæ animæ pariter & corporis promptum, quantum istud nequissimum arbitror scelus. Ex ipso namque homicidia, ebrietates, & contentiones, & penè universa oriuntur mala: ut veteris & novi testamenti infinitis patet exemplis: necnon & continuis manifestisque experientis declaratur.

Ad hoc autem ut major juvenibus detur astutia se tuendi (nam status ullus periculosior non est insipientis juventutis statu) aliud censui exemplum mei nepotis Rufi, ætate fortè annorum decem & octo, quamquam dolore nimio subrogare. Non est ambiguum ista quæ incipio enarrare magnis tribulationibus meæ memoriæ revocari: sed tamen ut præmissum est, ut omnibus & maximè juvenibus proveniat in exemplum, silentio illa nequeo præterire. Nepos quidam meus Rufus nomine, utroque privatus parente anniculus ad meas devenit manus: qui utinam ex matris visceribus non exisset, ne illi quod sustinet contigisset. Quem tanta diligentia suo infortunio enutrivit, ut à pluribus à me genitus putaretur.

Crescens itaque in diem puer infelix ætate, sed non sapientia: ingenti pulchritudine corporis, sed non animæ decorisque & probis moribus, honestate, bonitate & multæ sapientiæ elegantia quamquam vanè decoratus, à cunctis dilectione superflua colebatur. Is namque in decimo octavo æta-

I i